

Informe sobre la concessió de premis a persones i entitats que es distingixen en la conservació del nostre Patrimoni Cultural

Autor: Comissió Jurídica i d'Interpretació Reglamentària

Aprovació: Ple de 27 de març de 2006

1. Introducció

Aquest informe proposa la distinció de persones i entitats per la seua contribució a la conservació i difusió del Patrimoni Cultural valencià, i fonamenta aquesta iniciativa amb arguments de tipus conceptual i legal basats en la consideració del patrimoni cultural com a dret fonamental.

A banda de les previsions de la pròpia Llei valenciana de Patrimoni Cultural quant a la creació i distinció sota la figura de "protector del patrimoni" (art. 89) i la possibilitat que, al seu torn, les Entitats Locals creen les seues pròpies distincions, el Consell Valencià de Cultura planteja crear una figura pròpia de distinció sota el nom de "benefactor"¹, i recomana, a l'hora d'atorgar les distincions, tindre especial consideració de les aportacions provinents dels col·lectius i organitzacions més joves de la societat –sense que això puga suposar un perjudici de les que pugen provenir de les persones adultes que, per mor d'una biografia més dilatada, sempre hauran tingut més ocasions d'acumular mèrits en defensa del patrimoni—.

2. Fonaments conceptuals

L'actual valor atorgat al Patrimoni Cultural, reflectit en la seua inclusió en el sistema de "drets fonamentals" en les Constitucions dels moderns estats socials de dret occidentals, es fonamenta en dues assercions: d'una banda, la titularitat universal dels valors culturals, entesa com a responsabilitat solidària de la Humanitat, i d'altra, la transcendència del patrimoni cultural per a l'educació i el

¹ El Consell Valencià de Cultura va fer recentment algunes d'aquestes recomanacions en un altre document de la Comissió Jurídica –elaborat pels consellers Vicent Àlvarez i Jesús Huguet— nomenat "Informe sobre els drets i les obligacions dels titulars privats de béns del patrimoni cultural", aprovat en sessió plenària de 30 de maig de 2005.

progrés de la comunitat². En definitiva, el reconeixement a tots els ciutadans d'unes facultats subjectives d'accés a l'educació i la cultura constituïx un pressupost essencial per al complet desenvolupament de la personalitat, i, al capdavant, condició *sine quan non* per assegurar la llibertat individual i col·lectiva, valors superiors de la civilització occidental.

Així, segons el professor López Bravo "l'accés a l'educació i la cultura, en totes les seues manifestacions –i de manera principal l'accés al Patrimoni–, s'ha configurat com una autèntica necessitat vital digna de rebre el més elevat grau de reconeixement jurídic, com exigència inalienable del desenvolupament integral de la personalitat individual i col·lectiva". Per tant, el patrimoni cultural es valorat com a complement del dret a l'educació, en paraules del professor Pérez Luño –citat en la referència anterior– "les persones que no tenen accés no solament a l'educació sinó també a la cultura, estan condemnades a la subalternitat"; i com a important factor de cohesió i creixement social "la cultura i el patrimoni entesos en sentit ampli de categories mentals, formes de coneixement i valors amb què viure, apresos o creats, és comprensible únicament en el seu ús per les persones i en relació amb altres persones".

3. Fonaments legals

El reconeixement doctrinal de l'accés al patrimoni com a dret fonamental ha tingut reflex en les disposicions legals, tant internacionalment com en la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana³. En aquest sentit, la Generalitat Valenciana promulgà la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià⁴, la qual, en allò que fa referència a l'objecte d'aquest informe, declara en

² Extret de LÓPEZ BRAVO, Carlos; *El Patrimonio Cultural en el sistema de derechos fundamentales*, Universidad de Sevilla, Sevilla, 1999.

³ L'article 31 de l'Estatut d'Autonomia reconeix la competència exclusiva sobre "Patrimoni històric, artístic, monumental, arquitectònic, arqueològic i científic, sense perjudici d'allò que disposa el número 28 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució.

⁴ Modificada per la Llei 7/2004, de 19 d'octubre, de Modificació de la Llei 4/1998, del Patrimoni Cultural Valencià. Aquesta Llei d'actualització pretén, principalment, ajustar la llei a les exigències d'una societat valenciana cada vegada més conscienciada de la necessitat de protegir i dinamitzar el seu patrimoni cultural, entès com una cosa viva que s'incrementa permanentment en la mesura en què constantment es materialitzen expressions culturals d'una societat especialment dinàmica com la valenciana.

el seu preàmbul la vocació de l'acció pública de "promoure en la societat l'estima pels valors del patrimoni cultural, a través de l'ensenyament, en tots els nivells, i del reconeixement oficial de les actuacions destacades dutes a terme per particulars en defensa d'aquest patrimoni"; i dedica el seu Títol VI (articles del 87 al 96) a les mesures de foment del patrimoni cultural.

Concretament, l'article 89 fa referència a la possibilitat que la Generalitat atorgue el títol de "protector" del patrimoni cultural valencià a persones, entitats privades i corporacions que es distingisquen especialment en activitats de conservació i enriquiment del patrimoni cultural valencià.

4. Propostes del Consell Valencià de Cultura

Primera. Recomana a la Generalitat Valenciana la creació d'un Premi o Distinció a la conservació del Patrimoni, de característiques semblants a la del Mèrit Cultural, que es lliura el 9 d'octubre, i que podria comptar amb compensació econòmica sobre el cost de l'actuació⁵ (en el sentit d'allò expressat en l'article 89 de la Llei de Patrimoni).

Segona. Les Entitats Locals, en el marc de les seues competències, podrien també estudiar la distinció de persones i entitats que en el seu àmbit local destaquen per les activitats de foment i conservació del patrimoni cultural.

Tercera. Dins el règim propi de distincions de la institució, el Consell Valencià de Cultura acorda la creació d'una nova distinció que, amb el nom de "Benefactor del patrimoni cultural valencià", premiarà la dedicació en el foment i conservació del nostre patrimoni.

Quarta. Per últim, el Consell recomana que a l'hora de concedir les distincions esmentades, es preste, de forma general, especial atenció a les aportacions dels sectors més joves de la societat valenciana.

⁵ Proposta suggerida recentment pel conseller Vicent Àlvarez davant la Comissió de Llegat Històric i Artístic del CVC.

Quinta.- El present informe s'enviarà a les següents instàncies: presidència de la Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Esport, Diputacions Provincials valencianes i Federació Valenciana de Municipis i Províncies.